Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Профілактика адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху: світовий досвід та перспективи його використання в Україні» за спеціальністю 081 «Право» 29 травня 2023 року.

Бенца Констанція Костянтинівна, 1976 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 1998 році Ужгородський державний університет за спеціальністю «Правознавство». Навчалась в аспірантурі ДВНЗ «Ужгородського національного університету» з 2016 по 2021 роки.

Працює суддею в Ужгородському міськрайонному суді Закарпатської області.

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми *Unicheck*, ознак академічного плагіату виявлено не було.

Науковий керівник – Сідак Микола Васильович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Здобувачка має 3 наукові публікації за темою дисертації, з них 0 статей у періодичних наукових виданнях інших держав, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Бенца К. К. Профілактика керування транспортним засобом у стані сп'яніння із використанням засобів масової інформації: досвід США. *Право та державне управління.* 2019. № 2 (35). Т. 1. С. 302-309.

2. Бенца К. К. Засади стратегії правової політики Європейського Союзу з безпеки дорожнього руху. *Держава та регіони. Серія: Право.* 2020. № 3 (69). Т. 2. С. 175-179.

3. Бенца К. К. Міжнародні стандарти профілактики адміністративних правопорушень у дорожньо-транспортній сфері. *Правові новели.* 2021. № 13. Т. 2. С. 144-153.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Лазур Ярослав Володимирович – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Лазур Я. В. зазначив, що дисертація Бенци Констанції Костянтинівни виконана на належному рівні, однак вона стала б кращою, якби здобувачка проаналізувала заходи обережності учасників дорожнього руху у період дії воєнного стану.

Карабін Тетяна Олександрівна – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (рецензент).

Карабін Т. О. дала позитивну оцінку, але також висловила деякі зауваження. По-перше, серед перспектив використання світового досвіду для удосконалення організаційно-правового забезпечення профілактики адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху у дослідженні виділено такий напрямок як модернізація транспортної інфраструктури у напрямку її безпечності (коли самі інфраструктурні рішення роблять дорогу безпечнішою). У цьому контексті важливим є управління безпекою автомобільних доріг, перевірки їх безпеки та виявлення аварійно-небезпечних місць та ліквідація їх причин. У роботі тільки декілька разів згадується про аудит безпеки автомобільних доріг та виявлення аварійно-небезпечних місць. Разом з тим аудит безпеки автомобільних доріг був

упроваджений з метою імплементації положень європейського законодавства, що вказує на доцільність аналізу в роботі і цього питання. По-друге, не зважаючи на дослідження значного матеріалу щодо профілактики адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху в зарубіжних державах, дисертантка недостатньо дослідила особливості профілактики таких правопорушень у скандинавських державах, зокрема у Швеції. Думається, що досвід діяльності шведської транспортної адміністрації щодо контролю за виконанням повноважень органами місцевого самоврядування щодо утримання доріг, в тому числі й щодо питань безпеки дорожнього руху є цікавим та може бути цінним для України.

Собакарь Андрій Олексійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (офіційний опонент).

Собакарь А. О. позитивно оцінив дисертацію. Також він висловив такі зауваження. Бенца К. К. наводить факт того, що 54 % ДТП, які призводять до смерті, трапляються на дорогах у сільській місцевості (с. 147). Проте, авторка не приділила належної уваги питанням, які стосуються профілактики адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху, враховуючи фактор сільської місцевості.

На початку підрозділу 2.3. здобувачка виокремлює основні напрями державної політики у сфері профілактики безпеки дорожнього руху, до яких зараховує й модернізацію транспортної інфраструктури України (с. 88-89). У тексті цього підрозділу Бенца К. К. не аналізує цей напрям у контексті наслідків, які спричинила для транспортної інфраструктури збройна агресія РФ проти України. Зокрема йдеться про те, що станом на 01 вересня 2022 року руйнувань зазнали 25,0 тис. км доріг та 315 мостів і мостових переходів державного, місцевого або комунального значення. Уже виходячи з цього факту, хочеться дізнатися, як саме можна модернізувати транспортну інфраструктуру України в умовах воєнного стану, враховуючи масштаб руйнувань.

Веселов Микола Юрійович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін факультету № 2 Криворізького навчально-наукового інституту Донецького державного університету внутрішніх справ (офіційний опонент).

Веселовим М. Ю. було надано позитивну оцінку. Також він висловив деякі зауваження. Згадуючи та, певним чином аналізуючи, наявні у європейській науці (наприклад, серед німецьких та британських науковців) погляди (підходи) щодо профілактики правопорушень, дисертантка демонструє свою прихильність до превентивної політики широкого характеру, що на її думку, більше відповідає сучасним викликам та знаходить відображення у документах міжнародних організацій (підрозділ 1.2, с. 30). Здобувачка також наголошує, що тенденція посилення ролі профілактики правопорушень та розширення її меж до попередження насильства загалом, окрім узагальнень теоретичного характеру та визнання на рівні міжнародних документів, здатна також отримати реалізацію і на практиці (с. 33). Слід наголосити, що специфіка правопорушень у сфері БДР проявляється у наявності змішаної форми вини, а саме, щодо негативних наслідків – здебільшого виявляється у необережній формі вини. Тож, виникає питання наскільки буде прийнятним застосування концептуального підходу попередження умисних насильницьких проявів до профілактики правопорушень у сфері дорожнього руху.

Об'єктом дослідження даної дисертації є правовідносини у сфері безпеки дорожнього руху (с. 16). Саме останнє словосполучення є традиційно вживаним, як у науковій літературі, так і у законодавстві (наприклад, Інструкція з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху). Водночас, у підрозділі 1.3 (Методологічний апарат дослідження) та деяких місцях інших підрозділів 2.1 щодо профілактики правопорушень здобувачка неодноразово використовує словосполучення «у дорожньо-транспортній сфері», застосування якого до тепер не має поширення.

У підрозділі 2.1 пропонується авторський розподіл міжнародних стандартів «з профілактики правопорушень у дорожньо-транспортній сфері: 1)

правове регулювання дорожнього руху, 2) технічні регламенти безпеки машин, 3) комплексного характеру (с. 50), що у подальшому дозволяє краще розкрити характерні властивості та значення кожної групи стандартів. Проте детальніше ознайомлення зі змістом вказаного підрозділу переконує, що йдеться про загальну систему міжнародно-правового нормування та стандартизації у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. У цій частині наукової роботи недостатньо простежується зв'язок «загального та конкретного», тобто, на фоні загального масиву міжнародних стандартів не вистачає фокусування уваги на тих з них (чи їх окремих приписах), які конкретно спрямовані або мають відношення саме до профілактики правопорушень у цій сфері.

Колодяжний Максим Геннадійович – кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу кримінологічних досліджень Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України (офіційний опонент).

Колодяжний М. Г. зазначив, що мають місце деякі недоліки, які стосуються окремих структурних елементів вступу дисертації. Зокрема:

а) видаються дещо застарілими дані, які наводяться при обґрунтуванні теми дослідження. Вони датуються 2019 р. (С. 14). Крім цього, шановна здобувачка чомусь аналізує рівень безпеки дорожнього руху на підставі відсотку загиблих у ДТП на 100 тис. населення. У всіх найбільш поширених європейських звітах цей показник наводиться у чисельності загиблих учасників дорожнього руху у розрахунку на 1 млн населення;

б) неповно виглядає зв'язок дисертації з науковими програмами і планами. У цій рубриці вступу зазначається лише відповідний план науково-дослідної роботи кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Особливістю предмета цього дослідження є те, що він тісно переплітається із багатьма національними нормативно-правовими актами державного і регіонального значення, а також актами права ЄС;

в) емпіричну базу дослідження варто було б варто розширити, наприклад, опитуванням патрульних поліцейських, науковців, водіїв, пішоходів, членів

профільних громадських організацій щодо їх позиції про перспективні напрями підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні.

У підрозділі 2.1 при аналізі профілактики зазначених правопорушень у зарубіжних країнах робиться наголос на ЗМІ, заохоченні громадянської відповідальності та збільшенні ролі соціальних медіа. Водночас не зовсім коректним є зведення світового досвіду правозастосування у сфері безпеки дорожнього руху лише до перелічених складових. Адже, як наголошує сама авторка у підрозділі 2.1, згідно зі звітом ВООЗ 2004 р. система запобігання автотранспортним правопорушенням охоплюється трьома блоками напрямів діяльності, які мають правовий, організаційний, технічний, інформаційний, культурно-виховний та інший характер. У зв'язку із цим хотілося б почути позицію авторки про найбільш актуальні заходи стратегії Vision Zero, які мають першочергово запроваджуватись в Україні.

У дисертації послідовно і докладно наведений сучасний досвід ЄС і США у царині убезпечення дорожнього руху. При цьому неповне розкриття пропозицій щодо удосконалення правотворчої та правозастосовної сфер не дозволяють повною мірою дізнатись про думку авторки щодо: упровадження в Україні системи штрафних балів; необхідності посилення відповідальності за окремі поширені адміністративні правопорушення на транспорті; правового врегулювання експлуатації легкого персонального електричного транспорту; формування політики мікромобільності; пропозицій здобувачки щодо структури Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, яка втратила чинність; оцінки відповідної Стратегії до 2024 року на предмет її відповідності прогресивному зарубіжному досвіду при убезпеченні дорожнього руху та ін.

Результати відкритого голосування:

«За»	5	членів ради
«Проти»	0	членів ради
«Утримались»	0	членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Бенці Констанції Костянтинівні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради _____ Ярослав ЛАЗУР

Рецензент _____ Тетяна КАРАБІН

Офіційний опонент _____ Андрій СОБАКАРЬ

Офіційний опонент _____ Микола ВЕСЕЛОВ

Офіційний опонент _____ Максим КОЛОДЯЖНИЙ